

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és esztörtökön.
Előfizetési ár:
Egyszerre 2 korona 50 fillér. Félre 3 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca, Pollácz-ház.
hova a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyílt-téri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt árjegyzék szerint számít fel.

„Sokat lehet tenni.”

Régi időről szállva át a jelenre, szól a mese a szegény földművesről, ki fiacskájával bandúkol be a városba. Utközben patkódarab csillámlik meg az országút porában, az apa biztatja a fiát, vegye fel a hulladékvasat. Ám a fiú rest meggörcsíteni derekát a haszontalan semmiségért. Fölveszi hát az apa, s a legközelebbi faluban pár fillért a kovácsnak eladván, az aran cseresznyét vásárol. Amint aztán tovább mennek-mendegélnek, a fiú szomszúság miatt kezd panaszkodni. Az apa mintegy véletlenül a földre ejt egy cseresznyeszemet, a fiu möhön hajlik le utána, möhön a második, harmadik s valamennyi után. Százszor, ha nem többször hajolt meg, holott a patkó után csak egyszer lehajolni is restelkedett.

Az életet példázza ez egyszerű mese. Sokszor vezet el életünk ilyen patkódarab mellett. Néha nem is patkódarab, hanem csiszolatlan mivoltában észrevétlenül maradó gyémántkő.

Ilyen semmibe se vett itt minálunk az 1898-ik évben megalkotott gazdasági és ipari hitelszövetkezeti törvény.

Midőn ezt három évvel ezelőtt, a törvények azon csecsemőkorában, amikor még csak törvényjavaslatról szokás beszélni, bemutatták a honatyák-

nak: ujjongással fogadta pártkülömb-ség nélkül a parlament.

Es nevezetes, hogy bár a kincstár adókedvezményes címén nem szívesen enged kitorászni az állam kasszájában: ez a törvény a központi szövetkezettel összekötésbe lépő hitelszövetkezetektől nem követel többféle adót: a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adóját, sem az ez után kivethető áltaiános jövedelmi pótdadót, s mentesíti azokat a törvényhatósági pótdadó, útdadó és kamarai illeték terhe alól is.

A törvény formái is általában elég szerencsések. Társulás által akarja gazdaságilag erősekké tenni a nép azokat a rétegeit, kik külön állva, egymagukban a maguk és a közükre gazdaságilag teljesen erőtelenekek. A szövetkezés formája viszont acélozólóg hat vissza az egyéni akaratra és önértetre: a szövetkezeti tag nem csupán adós, hanem a szövetkezet önkormányzatában részesedvén, annak éreje fölébreszti és táplálja az egyes egyénben gazdasági és társadalmi súlyának tudatát.

Azonban ez a törvény még ma is gyámoltalan csecsemő, holott már nékie kellene táplálni milliányi összegekkel százezernyi kisember hiteltét.

Ezt a helyzetet s azt a meg nem álmódott előnyt, mit a már

létező hitelszövetkezetek biztosítanak tagjaik számára, ilyen jellemezte a kereskedelmi miniszter mult évi költségvetési beszédében:

„Oda hatottam, hogy a kisiparosok között szövetkezetek létesüljenek. Szerződéses viszonyba léptem a központi országos hitelszövetkezettel, és bár nagyon sok a vonakodás és bizalmatlanság a kisiparosoknál, elértem, hogy az eddigi tizenegy szövetkezeten túl, a mult év folyamán húsz új szövetkezet keletkezett. És elértem, hogy a megalakult szövetkezetek keretében 2857 kisiparos részesül 1.300.000 korona hitelrel nem álmódottak soha.”

Ez a meg nem álmódott hitel itt minálunk csakugyan megálmodhatatlan. Majdnem mondani lehet, hogy mi még a bizalmatlanságig sem jutottunk, de nem is juthattunk, mivel a szövetkezeti törvény előtti időben történt kísérletezések óta a kérdés komolyan egyáltalán föl sem vetetett. Pedig föl sem tehető, hogy ez az életbevágó kérdés ne izgatná ma is iparosaink képzeletét, ha azt a megvalósulás biztató látszatával szárnyaira tudná venni a közérdeklődés. Mai állapotában olyan ez a kérdés minálunk, mint egy ide közénk letett,

TÁRCA.

A kölcsön.

Legendás időkbl való ez a történet. Azok közül a szomorú, kacagtató históriák közül való, a melyek lépten-nyomon történetek abban az időben. A szabadságharc utolsó napjaiban a felvidéki falvak egyikében, a hol történetesen az én keresztapám lakott, egy ködös szeptemberi reggelen kis orosz csapat tünt fel fénylő pikáival, a falubeliek nem kis rémületére. Az ijedelem azonban felesleges volt, az oroszok nem vétettek senkinek, de nem is igen tudtak volna, kiéhezve, elcsigázva vászorogtak a poros kossúton. Bizonyosan véletlenül szakadtak el a csapattól, a melyhez tartoztak, közlegények voltak valamennyien. A mi házuk előtt, hogy, hogy nem, megállapodtak s szóbaeszkedtek keresztapámmal, a ki kiment eléjük egész a kapuig.

— Éhesek vagyunk, batyuka — szólalt meg az egyik a sorból — adhatnál valamint enni.

— Hm, hm — mormogott rá a keresztapám, az ő rendes szokása szerint.

— Járnai is alig bírnak; tódították a többiek, könyörölj batyuska, hiszen mi nem vagyunk az oka, hogy bántunk titeket.

— Nem, nem, azt tudom, dünyögött az öreg, aki egész jól beszélt a nyelvükön, de mégis csak ellenség vagytok.

— Akkor hát döf belém azt a pikát — állt ki a sorból egy vékony sápadt fiatal ember. Ha nem adtok jószántatokból, lopni, rabolni nem tudok soha, éhen veszek el.

Addig-addig, míg keresztapám rászánta magát a vendéglátásra s fözött valamit az éhes katonáknak. Tetejibe még csapra is ütött egy félakós hordót, a mitől ugyancsak jókedve kerekedett a tizenkét muszkagyereknek. Nagyokat ittak, diesérték a szíves vendéglátást, szidták az osztrákokat s leborultak a mi gyerekeink vitészege előtt. Mikor vége felé járt a hordóban a boroska, neki kászolódtak, hogy indulnak tovább. Az egyik azonban megkötötte magát.

— Nem megyek, mikor ilyen szívesen látnak.

— De jösz velünk Nikulaj, biztatták a többiek a fiatal legényt, aki egy kicsit már sokat talált inni. Nikulaj azonban úgy ta-

lálta, hogy a soknál is van több s kiakarta venni belőle a részét.

— Kutya legyenek, ha megyek, feleselt az ujjam hívó szóra.

— No hát kutya vagy Nikulaj.

— Veszett kutya vagyok batyukám, de te ne féj tőlem, azt harapom meg, aki téged mer bántani s addig szorgoskodott, míg kezem nem csókolt az öregnek.

A vége az lett, hogy ott hagyták a többiek s sebes vágatással indulnak be délnek. Nikulaj pedig neki feküdt a kancsónak s addig szopogálta a hegyalja nedvét, míg tehetetlenül végig nem vágódott a földön.

— Mit tegyünk most vele? — kérdezte keresztapám inkább önmagától, — még valami kellemtelenség kerekedik ebből a dolgból.

— Sose búsúl rajta, biztatta a felesége; egyszerűen eltesszük láb alól.

— No persze, az lenne még csak a furcsa állapot.

— Hát akkor süsd meg, fakadt ki a nagyszony, aki kicsit szégyenlette, hogy olyan kevés bátorság szorul a kedves férjem uramba.

teljesen elkészült gépezet, mely megindítandó vesztéggel, mivel nincs kéz a megindításához. Pedig bátran tagadásba tehetjük, hogy testületeink és közéleti embereink sorában nem akadna több is, ki és a mely a megindítására és mozgásban tartására vállalkozni hivatott ne lenne.

De hát akkor honnét a tetszhalálra emlékeztető érzéketlenség a hitelszövetkezeti törvény várható áldásait írta? Megint csak visszavergődünk az észre nem vett gyémánt dorgához.

Azonban az elevenség alatt, melylyel a kereskedelmi miniszter kormányzati fürgesége mozgatja e nagyfonságú ügy fejlődését, nálunk is előbbutóbb engedni fog e rejtőzösszerű zsidobadtság mereven volta. Csak alkalmas módon, városunk kisiparosainak hitelviszonyaira kellene terelni kormányzati érdeklődését, a szövetkezet létesítésére komolyan irányuló mozgalom megindításával. Mert hiszen a fentebb jelzett alkalomkor ugyanó a következő képpben rajzolta meg ezen országos fontosságú ügy jövődjét:

»Megvagyok győződve, hogy a mint kisiparosaink megtudják, hogy e szövetkezetek a hitelképesség megszerzése tekintetében ilyen eredményt bírnak felmutatni: el fog tűnni a bizalmatlanság, és a szövetkezeti ügy azon a téren fog fejlődni, melyen legtermészetesebb hivatása van, de a melyen eddigelé a legnagyobb bizalmatlansággal találkozott.»

Nem fog bizonyára nehezíteni a kegyelmes úr, ha kijelentései erejéig szaván fogjuk. Azonban: néma gyerekeknek anyja sem érti a szavát!

A talált gyermekek védelme. A belügyminisztériumban immár befejezték a lelelenc-ügy országos rendezésre vonatkozó törvényhozási munkát előkészítést. A nagyfonságú, korszakos törvényjavaslatot Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter

nemsokára be fogja terjeszteni a Házhoz, alkotmányos tárgyalás végett.

A törvényjavaslat az állami gyermekmenedékről szól. Az első szakasz kimondja, hogy az állam a talált, valamint a hatóságilag elhagyottnak nyilvánítt, hét éven aluli gyermekek védelmére Budapest székesfővárosban és az ország különböző vidékein állami gyermekmenedékhelyeket (lelelenc-intézeteket) állít fel. A vidéki intézeteket rendszerint olyan helyen, hol bábaintézet van s ahol gyermekmenedék életképes működését a helyi társadalom humanitárius tevékenysége megfelelően biztosítja. Azonban az állami gyermekmenedék falain belül csupán a beteg, gyenge fejlettségű, különösebb ápolást és orvosi gondozást igénylő gyermekek maradnak; a többiek rendszerint az intézeteken kívül helyezik el. Az intézetek építkezési és felszerelési költségeit az immár e célból létező alapítványokból, a fenntartási költségeket pedig az országos betegápolási alapról fedezik, úgy hogy ez a nagyszabású országos intézmény az állam minden újabb megterhelése nélkül létesíthető. A belügyminiszter fölhatalmazást nyer, hogy az állami gyermekmenedékhelyek szervezetét, az ezekben, illetőleg ezek közvetítésével, valamint a hasonló célú jótékony magánintézetek és egyesületek közreműködésének igénybevételével az országos betegápolási alap terhére elhelyezett gyermekek gondzásának, ápolásának, nevelésének és felügyeletének módját, végül az állami és társadalmi tevékenységnek e téren szerves összeköttetésbe hozatalát rendeleti úton szabályozza és a rendeleteken idővel szükséges módosítást foganatosíthassa.

A javaslat megokolása kifejti, hogy a nyilvános betegápolási költségeinek fedezéséről szóló 1898. XXXI. t.c. a gyermekmentést illetőleg állami föladattá tette s hatása olyan, hogy rövid másfél év alatt oly mértéket öltött az elhagyott gyermekek gondozása, hogy a belügyi alap, illetőleg az országos betegápolási alap 1901. évi költségvetésében már 2.323.200 korona összeget irányzott elő Széll

Kálmán, részben az első budapesti gyermekmenedéken, részben a Fehérkereszt-lelelenc-házyegyesületnél állott gyermekek gondozási, ápolási és nevelési költségeinek fedezésére. A belügyminiszter többé nem tartja felelősségével összegeztethetőnek, hogy ily összegek felelősség nélküli egyesületi közegekkel kezeltesse. Eljött az ideje annak, hogy az elhagyott gyermekek ápolása államilag történjék.

Magyar ember sorsa a nagyvilágban.

Monlják, hogy a statisztika tudománya aféle tudomány, amelyből ki lehet olvasni mindent. Jót is, rosszat is. Mindig attól függ, hogy ki milyen szempontból olvassa. Lehet. Nem tudom. Csak azt tudom, hogy én szomorú, nagyon szomorú dolgokat olvasok ki abból a hatalmas, vaskos könyvből, amelynek teljes címe: »A m. kir. kormány 1899. évi működéséről és az ország közállapotáról szóló jelentés és statisztikai évkönyv.«

Száraz számok azok, amelyeket ott egymás mellé róttak. De nekem mégsem szárazak, hanem nagyon is beszédesek.

Szomorú dolgokat beszélnek.

A magyar népek a magyar hazához való ragaszkodásáról például a következő bús dolgokat mesélnek azok a számok: 1899 ben a magyar birodalomból 37 ezer 193 ember vándorolt ki. Legnagyobb részüket Romániában és a tengeren túl keresett új hazát. Egyedül Amerikába 23 ezer 366 ember vándorolt ki. A kivándorlók női száma 11366 volt. A legtöbb kivándorló a tők (43 százalék), azután következnek a magyar anyanyelvűek 24 százalékban. A Tisza jobb partjáról a magyaroknak 18.350 embere vándorolt ki. A kivándorlók közül napszamos és őstermelő, vagyis földmives ember 74 százalék.

Az utolsó 10 esztendőben körülbelül 300000 ember hagyta el így Magyarországot, mert az áldott magyar földnek se jogából, se kenyereből nem jutott neki.

— Talán elhivatnánk a tiszteletes urat? — kockáztatta meg a kérdést az öreg s feleletet sem várva, szalajtott engem a tiszteletes úrrt.

Persze, hogy e'felejtettem siettemben köszönni, a miért kijárt az obligát hátbavágás, a második, a miért annyira siettem, a harmadik meg, mert megint háborgattam. Mikor előadtam a különös esetet, a tiszteletes úr szó nélkül vette a kalapját s jött velem hozzánk.

Nem tudom, mit tanácskoztak a nagy eperfa alatt harmasban, csak annyit tudok, hogy egyszerre kiadta keresztapám a parancsot, s megnyergeltette a muszkakatonát lovat.

— Le fog esni róla, dörmögte a mi vén kocsisunk, a mint latta, miként emelik nyeregbe a tetehetlen részeg katonát s én előre vihogtam ennek az épületes latvanyosagnak. Hamarosan kisült, hogy hiabavaló volt a nagy öröm előre, mert nem esett le a muszka a lóról, nem pedig azért, mivel egyszerűen odakötötték a lova hátára. Meg is bámulták ugyancsak a faluban, a mint sebes vágatással iramodott a pihent állat, ngó lovagjával egyenest északra.

Egy hét mulva az egész megye tudta, mi esett nálunk s keresztapámnak ugyancsak volt mit hallgatnia a gúnyolódó nyelvektől.

Egyszer meg éppen megye gyűlésen dörsölték az orra alá a muszkáját. Meg ic gyűlölték ebből aztan az öreg a világ minden katonáját s most már kész lett volna gyilkot fenni valamennyire.

S az alkalom kinalkzott is. Az idők foagsa úgy hozta magával, hogy kiadták a jelszót:

— Nem szabad adót fizetni az osztráknak.

Nem is fizetett senki, pedig jött az intő cédula. De nem ám papiros formában, hanem katonacemberek képeben, akik nem is mentek addig tovább, míg elő nem került az adó. Volt kis és nagy intőcédula, egy embertől egész tizenkettőig. Valami tíz jutott az én kereszt apámnak is, a ki szintén nem adta be a derekát. A tíz legény tehát tanyát ütött az ősi porta oszlopos tornáczházában s mivel enni nem adott nekik senki, hát vettek maguknak azt a mi éppen elébük került, vagy a mire ráehezett. Franz Prokurár kaplár, prokurár pedig meglehetősen inyenc ember volt Szerette a változatosságot s ha borjút öletett délre, csibét kopaszatott vacsorára a gyenge malac-pecsenye mellé.

— Tönkre megyünk fiam, bizatott a jó öreg s már azon volt, hogy beadja a dere-

kat, ha közbe nem jön valami. Ez a valami éppen a Prokurár kaplár volt, aki egy szép reggelen tisztességtudással állított be hozzánk. Először is kezét csókolt a két öregnek, aztán megszólalt:

— Ezután illedelmes lesznek, ha megbocsátanak az eddigigti s cinézők mindenben.

Keresztapám bámult.

— Nem kell a maga einézése.

— Tudom, hogy rosszul tettem eddig. De ezután másképpen lesz minden.

— Mohó, nincs szükségünk rá, tiltakozott az öreg helyett kereszt anyám, aki sejtette, hogy az ura hamar köpönyeget fog fordítani.

— Pedig még úgy is lesz. Az anyám szavára teszem, a ki azt írta, hogy bánjak ma gukkal jól.

— Hát ismer a maga anyja minket? Dehogy, csak levélben írta. Ebben a levélben. S nyujtotta kereszt apámnak az írást, Az pedig olvasta:

Édes fiam, Ferenc,

megkaptam az írást, a mit küdtél nekünk s örülök, hogy nincsen semmi bajod. Irod, hogy most ellenség közt vagytok. Csak arra kérlek, azért legyél illedelmes és einéző velők, a te anyéd kedvéért. Mert látod, hanem

Olvasván a legújabb népszámlálás eddig köztudomásra jutott adatait, lehet, hogy sokan azt mondják ezekre a beszélő számokra:

Oda se annak a háromszázezernek. Maradtunk is, vagyunk is azért elegenden magyarok. Nem vitatkozom. De azt tartom, hogy a nagy Széchenynek nagy mondása még ma is igaz: olyan kevesen vagyunk magyarok, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene hogy elméznünk.

De nem erről a kivándorlásban rejő nagy veszedelemtől akarok most szólni. Hanem kérдем: gondol-e valaki arra, hogy milyen sorsra jutnak véreink a messze idegenben? Gondol-e valaki arra, tudják-e azt, hogy a magyar embernek sehol barátja, sehol pártfogója nincsen? Született volna anglusnak, talliánnak, németnek, franciának: igazát, jogát mindenütt a világban megadnák. De mert magyarok született, mert olyan nemzetnek a tagja, amelynek kint megfelelő tekintélye nincsen, — hát semmibe se veszik.

Hogyan bannak a nagyvilágban az ilyen kivándorolt magyar néppel, annak szomorú példáját mondja el egy német újság most érkezett száma. Harburger Volksblatt-neve a derék német újságnak, amelynek megesett a szíve egy kivándorolt magyar családnak szörnyű nyomorúságán, melyet így ír meg:

... Az udvar hátsó részében Magyarországból, Szegedről való kivándorolt munkás család lakik. Férfi, asszony és két kis gyermek, egyik hat esztendő, a másik három éves: ezekből áll a család. Hogyan laknak ezek az emberek? Az emberiség minden szenvedése ott tombolt a keblükben, amikor beléptünk hozzájuk. A konyha közepén egy rakás szalma hevert, rajta egy zsák: ez volt minden. S ezen a szalmán két ártatlan gyermek fetrengött. Testüket a nagy hideg ellen csak néhány rongyfoszlány védte.

Kik ezek az emberek?

A férfi elmondta, hogy a harburgi juttagyár úgnőke fogadta fel és az szállított

is van bekvártélyozva egy magyar huszár. az pedig nagyon izgága, veszekedő. Követel mindég meg fenyegetőzik s valóságos sáska az éléskamrában. De még ez semmi, hanem délután mindég belefekszik tarsolyostul kardostul együtt a nagy sütőteknőbe s nekem ringatni kell addig, amíg el nem alszik. Sokszor órákig ringatom, míg behunyja a szemét. Így bánik velem, a te édes anyáddal.

Lásd, most se irhatok többet, mert már ordit a huszár odabent s nekem menni kell ringatni. Igen sokszor csókol, szerető.

anyád: Bohurka."

Az én jó öreg keresztapán hasára tette a kezét s úgy kacagott. Valóságos nevető görcsöket kapott a cseh asszony levelétől, pedig csak nagy nehezen tudta kibetűzni fogyatékos nyelvismeretével.

— No, kiáprl úr, köszönöm a sziveségét, de most már igazán kérek belőle. Hahaha... Enni sem adok, adót sem adok. Hahaha... Esznek, ha vesznek, öcsém. Majd visszafizetik a mi derék fiaink azt a Lajtántúl.

Az öreg aztán egyre csak azt hajtogatja:

— Ha én kezét szoríthatnék azzal a derék magyar huszárral.

Burián.

családostul ide. Igérte, hogy jó keresetet és jó munkát kapnak. Oda is állították a férfit a szöveszek mellé, de mert eleinte nem értett ahhoz a munkához, kidobták. Felérte azt azonban ott tartották, mert az ő munkáját használhatták.

Most már tizennégy hónapja lesz, hogy ebben a konyhában laknak. Az első napokban koplaltak. Ha a jószívű szomszédok meg nem könyörülnek rajtuk: éhen halnak. Az első időben gyalutorgácson haltak. És olyan szegények voltak, hogy még konyhaedényt se tudtak beszerezni. A szomszédok ajándékoztak nekik néhány rongyot és a gyermekeknek néha néha egy kis meleg levest... Később jobbra fordult a helyzetük, mert az asszony a juttagyárban nagynehezen húsz márká előleget kapott. Ezen a pénzen egy asztal és két széket vásároltak. Az asztal 12, a két szék 6 márkába került. Maradt tehát még két márká. Ez hamar elfogyott. Később az asszony ismét kapott hat márkát.

Ezért a legszükségesebb konyhaedényt, a szalmát és zsákokat vásárolták meg. Tűzelőanyagot a szatócs könyörületből ad. A szegényeknek tehát már 26 márkányi adósságuk van a juttagyárban. Azonkívül a házbérel is tartoznak. Az előleg pedig most már odaköti őket a juttagyárhoz...

Harburg németországi város és a Harburger Volksblatt-nek se hazudni, se túlozni oka nincsen, hiszen csak idegekről, csak magyarokról, csak szegény emberekről van szó.

Ilyen a sorsa a mi véreinknek kint a nagyvilágban.

Aki nem bánja a kivándorlást, az erre is hamar készen lesz a szentenciával: minek vándorlanak ki? miért fordítanak hátat az édes haza földjének?

Jó, jó! De ne felejtse el aki így okoskodik, hogy itt az édes haza földjén, édes véreink közül is sokan, ezren és ezren cseppet sem élnek különben, mint azok a szegények ott messze Harburgban. Az kivándorolnak abban a reményben, hogy a nagy világ majd nagyobb szeretettel öleli őket keblére, mint az édes s mégis mostoha haza. Ők szegények nem tehetnek arról, hogy ebben a reménységükben olyan keservesen megcsalódnak.

Maradnak tehát a csendőrszuronyok... Erőhatalommal kell itt tartani a sok haszontalan kivándorlót. Vájjék igazza a költő szava: itt élmed és meghalnod kell, — ha másképp nem, hát — éhen...

Hej, hol kéne az éjti homályban azok, akik megoldanak a kivándorlás kérdését szeretettel, bölcsességgel, igazsággal olyképp, hogy ezen a magyar földön jutna mindenkinek munka is, kenyér is elég.

A népszámlálás eredménye.

Egy hónapi lázas munka után, a pontos terminuson, február 1-én adatott fel a központi statisztikai hivatal részére egy két métermáza súlyú vasúti gyors szállítmány: Szentes város népszámlálási anyaga. Most, hogy e sorokat írom, egy gondosan csomagolt, vaspántokkal övezett ládában utazik Szentes város harmincegy és fél ezer lakosa osztály-, rang, nem, klikk, — felekezet nélkül a központi statisztikai hivatal nagy műhelyébe, ahol szálanként, egyenként vesznek elő mindanyiónjukat, s hol a statisztikusok legőjia már munkára készen, meghegyezett czeruzával várja az országos masszát feldolgozás végett.

Hetvenhét ember munkája az a két métermáza irás. Szegény ember egy egész

telet kifizetve vele, — de így is izzadt bele közülünk soknak az üstöke, mikor a statisztikai összegezésnél a végső számra semmiképp se akart »vágni«. De ilyenkor a veríték mit se segített, s újból előlöl kezdve hangzottak a rövidített jelzések az egyeztetésnél: »fikate, »stávfihúsz«, »mögörkel, — »ferefe, »stavnöüres« stb. úgy, hogy az avatalan valami madárnyelvnek hihette volna, pedig találoán azt mondhatnók: gyorsírássati nyelven ment a beszéd, mert itt is, mint a gyorsírásnál a szóképek lényeges részei szerepeltek csupán, »fikate« például azt jelentette, hogy »rómal katolikus férfi«, tehát abba a rovatba kell jegezni, — »stávfihúsz« azt jelentette, hogy a távol lévő férfiak száma húsz, »stavnöüres« elhangzásán üresen kell hagyni a távol lévő nők feljegyzésére szolgáló rovatot.

Ha úgy az utazás unalmában beszédre kelne az a rengeteg fejjal, sok diszkrét dolgot tudna kifecségni. Azt bizonyosan elmondaná az egyik, aki éppen tanúja volt, hogy az ő számlalóbiztos bizonyosan nősabó lehetett valamikor, mert centiméter-szalag is volt nála s azt mondotta a szegénykedő menyecske: miniszteri rendelet van rá, hogy a melbőséget pontosan fel kell venni... Pletyka szárnyára kelne az is, hogy külterületi kis pöttön népszámláló a tető horogfáit is mindenáron meg akarta számlálni, még ezer szerencse, hogy a fiatal tanyásné semmi szü alatt nem volt hajlandó felmenni a padlásra segíteni a horogfa számlálásban a kis pöttön embernek. Az meg éppen kiderülne, ha csak úgy sugva is, hogy melyik biztos úr volt a hatvan közül, akinek a derekába éppen a munkája derekán ütött bele a nyilalás, — na persze, ő kelme még alkonyat után is serénykedett. A társadalmi kérdéseket a pikantiánál inkább kedvelő fejjalok bánatosan konstatálnák: hogy nem vegyülhet össze Szentes publikuma úgy, mint a láda tartalma, egymás iránti békecsütrelemben, egyenlőségben, szorosán, összetartón... Borzongás fut át rajtam erre a gondolatra, tessék csak elképzelni, ha az összezműölt harmincegyezer lap mindenikébe beleszállna külön-külön a mi természetünk, szenvedélyeink, gyűlölségünk: teremő Isten! hogy robbanna, ropúlne szerteszéjjel, ezer meg ezerfelé az a rém sok papiros!

— Előttöm fekszik az ezer rubrikájú végsőszámzat. Mi, akik benne dolgoztunk, izgatottan lestük, milyenek lesznek a községek s gondolom, érdekelni fogja a közönséget is, ha a végeredmény főbb tételeit közre adom.

I. Épületek és akásvizonyok.

a) Belterület.

Az 1-ső tized 822, — a II-ik 881, — a III-ik 745, — a IV-ik 896 házból áll. A belterület 3343 háza magában foglal 6632 lakost. Ebből lakott 5208, — üres 424; az 5208 lakást 5787 háztartás tartja elfoglalva.

Legkényelmesebben laknak a II-ik tizedben; itt 1416 lakásban 1456 háztartás, — legszűfolttabban a IV-ik tizedben, ahol 1259 lakásban 1612 háztartás helyezkedik el. Leginkább a szerényebb akások vannak elfoglalva, úgy, hogy a IV-ik tizedben csak 26 lakásnak nincs lakója, míg az 1-ső tizedben 88, — a II-ik tizedben 140 s a III-ikban 170 áll üresen. Ez összegekben azonban benne foglaltatnak a középtületek is.

b) Kültérület.

A külterületi épületek, illetve egy házszám alatti lévő épületecsoportok (melyek közül 371 nek nincs lakója) összes száma 2633, 2748 lakással. A 2277 lakott lakásban 2362 háztartás él.

A határrezek közt az épületek szám-beli nagysága tekintetében első helyet foglalja el Nagyhegy 418, — aztán következnek: Kis-Tóke 365, — Alsó-Rét 225, — Derekegyházi oldal 222, — Dónát 212, — Nagy Királyszög 128, — Nagy-ny-rás 106 épülettel. — Legalól állanak: Bereklapos 16, — Jaksor 13, — Pankota 5 épület vagy épületecsoporttal. Nagyhegyen 213 gunyhó üres, — mindazáltal a háztartások száma 244, — Kistökén 318 lakásban 325 háztartás, Alsó-

Réten 211 lakásban 230 háztartás, — Derekegyházi oldalon 210 lakásban 212 háztartás stb. foglal helyet.

II. Népe sség.

A népszámlálás alkalmával számbavétett minden jelenlévő, tehát az is, aki nem Szentés, hanem más község kötelekébe tartozik. Viszont nem vették fel nálunk azok a szentesiek, kik a népszámlálás idején ideiglenesen másutt tartózkodtak.

Ily értelemben a város jelenlévő népessége (vendégek és átutazókkal együtt) a belterületen 21.230, a külterületen 10.109 s így Szentés városnak a népszámlálás alkalmával jelenlévő összes lakossága 31.339 lélek, — melyből kétharmad a bel-, — egyharmad pedig a külterületen lakik.

Legtöbb lakója van a IV-ik tizednek: 5825, a többi tízedek így következnek egymásután: I-ső tized 5450, II-ik tized 5130, III-ik tized 4825. A külterületen legnagyobb a népessége Kis-Tökének: 1471, — a többi nagyobb lélekszámú határrészek fokozatos sorrendje a következő: Alsóré 931, Nagyhegy 908, Derekegyházi oldal 888, Dónát 800, Nagy-Királyság 545, Nagynyomás 475, Kaján 346 lakossal. Leghátul állanak sorrendben: Bereklapos 75, Jaksor 69 és Pankota 32 lakossal.

A vendégek, átutazók és ideiglenes tartózkodású egyének száma a város egész területén 360, ebből a — belterületre 238, — a külterületre 122 esik. Ezzel szemben a távollévők — de városunk kötelekébe tartozók száma 704-et tesz ki, és pedig a belterületről 583, a külterületről 121. A szentesiek, átutazók és távollévők közötti viszonylatból már most Szentés város tényleges népességét a következőleg kell megállapítanunk:

Összeirt jelenlévők száma	31.339
Levonva az átutazókat	360
	30.979

Ez összeghez hozzáadandók a távollévők	704
Szentés lakóinak száma	31.683

III. Felekezeti szerinti megoszlás és elhelyezkedés.

Amennyiben csak a jelenlévőkről vettek fel a számláló lapok, a (távollevők ott vettek számba, ahol január 1-10 közt tartózkodtak,) a felekezet szerinti felosztás alapján az összeirt jelenlévők száma: 31.339 szolgálhat.

Vallásfelekezet szempontjából tehát a város népessége a következőleg oszlik meg:

	férfi.	nő.	együtt.
Ev. ref.	8184.	8467.	16.651.
Róm. kath.	6594.	6392.	12.986.
Izraelita.	475.	457.	932.
Agost. ev.	269.	229.	498.
Gör. kel.	142.	101.	243.
Gör. kath.	16.	15.	31.
Felekezetenkívül	4.	3.	7.

Az ev. ref. és róm. kath. vallásnak egybecsonyoltságát azt látjuk, hogy az első és II-ik tizedben a reformátusok, a III-ik és negyedik tizedben pedig a katolikusok vannak többségben. Az I-ső tizedben 3564 református, 1203 katolikus, — a II-ik tizedben 4512 református, 439 katolikus, — a III-ik tizedben 2040 református, 2337 katolikus s a IV-ik tizedben 1454 református és 4227 katolikus hívő lakik. Főfészke c szerint a reformátusoknak a II-ik tized, a katolikusoknak pedig a IV-ik tized. A belterületen a reformátusoknál 656 a, a katolikusoknál 196-al haladja felül a nők száma a férfiak száman.

A külterületen a reformátusok összes létszáma 301 el haladja felül a katolikusok létszámát. Különösen nagyszámban vannak a reformátusok Nagyhegyen, ahol 180 katolikkal 699 református áll szemben. A katolikusok pedig a Berek, Berekhát és Bereklapson összpontosulnak, itt a reformátusok száma 174, — a katolikusoké pedig 449. Jelentősebb többség van még a reformátusok javára Dónáton: 500 református 287 katolikus, ez utóbbiak javára pedig Alsóréten: 549 katolikus, 372 református.

Felekezeti szerinti véve a határrészeket, a reformátusok vannak többségben a következő helyeken: Felső Rét, Nagyhegy, Nagy-

nyomas, Derekegyházi oldal, Dónát, Lapistó, Szent-László, Kaján, Nagy-Töke, Belső-Ecsor, Külső Ecsor és Vekerhát. Erősen katolikus határrészek pedig: Berek, Berekhát, Bereklapos, Alsóré, Héked, Kis-Töke, Bökény, Zalota, Jaksor, Vekerzug, Veresgyeháza, Pankota, Mucsihát, Királyság, Nagy Királyság, és Eperjes. És mig azt látjuk, hogy a belterületen számbeli többségüknél fogva a nők az urak: a külterületen ma a férfiak dominálnak. A reformátusoknál 373-al, a katolikusoknál 398-al több a férfi mint a nő.

Az izraeliták főképpen a I-tizedben összpontosulnak, a létszámnak több mint fele: 497 itt húzódik össze. Elég szép számmal vannak a III-ik tizedben is: 318-an, de a II-ik tizedben már csak 61. — a IV-ikben pedig, az 5825 lelket kitevő lakosságban csak 48 az izraelita. A külterületen mindössze 8 izraelita lakik: Alsó Rét, Nagy Hegy, Hékedén 1—1, Nagy Tökén 5. A végső számot tekintve, a férfiak száma 18-al nagyobb mint a nőké.

Agostai evangélikusok szintén az I-ső és III-ik tizedben jelennek meg sűrűbben, számuk amott 124, emitt 104, a II-ik tized már csak 39, — a IV-ik 74 lélekszámot ad ki. A belterületi létszám 341. Berek, Bereklapos, Lapistó, Bökény, Jaksor, Vekerhát, Kaján, Külső-Ecsor és Veresgyeházán nincs agost. evangélikus hívő, Berekhát 1, Felső rét 2, Alsóré 4, Nagyhegy 14, Nagynyomás 4, Derekegyházi oldal 13, Héked 6, Dónát 8, Szent-László 5, Kistöke 2, Zalota 1. Nagy-töke 6, Vekerzug 4, Belső Ecsor 6, Pankota 8, Mucsihát 8, Királyság 18, Nagykirályság 24, és Eperjes 14 hívővel szaporítja a létszámot, ami ekként, a külterületen 148-ra rug. Vég-eredményben a férfiak többsége 49 a nők fölött.

A görögkeleti vallásúak tartozók legnagyobb számban a II-ik tizedben laknak, ahol létszámuk 71. Az I-ik tizedben 58, a III-ikban 25 s a IV-ben már csak 12ja görögkeletiek: száma. Belterületi: létszám 166. A külterületen Nagyhegy 14 — Nagynyomás 16 — Derekegyházi oldal 2 — Dónát 4 — Kistöke 9 — Nagy-töke 3 — Mucsihát 22, Eperjes 4 — Felsőré, Héked, Vekerzug 1—1 hívővel szerepel, a külterület összesen 77. Férfiak 41-el többen vannak, mint a nők.

A város belterületén lévő 17 görög-katolikus közül 7 a második — 10 a IV. tizedben lakos — ezenkívül 5 az Alsó Réten — 9 pedig Külső Ecsorban vették fel.

Felekezetiül az I-ső tizedben 4 — II-ik és III-ik tizedben, továbbá Dónáton ebből a fajtából 1—1 van — magnak.

IV. A fekete leve s.

Ha már benne vagyunk a statisztikában, emeljük fel a leplet a statisztika egy fanyar ízű, kedvölhazost, sóhajindító rubrikájáról: arról, hogy hát aztán mit kóstal a népnek ez a számbavétele?

Jó, hogy a végén értem ide, mert ha előbb jön sorra, tán nekem is elment volna a kedvem az irástól. Vesselkedjünk hát neki.

Adóval, pótdóval, pótdó pótlékával, kis és nagy porcióval, egészséges és beteg ember után járó járulékkal, kutya, macska és csudabogar adóval megvizsgált tisztelet publikum! Tisztelettel és meghatótsággal jelentem, hogy a városnak ürességtől amegy is mindig kongó közkasszáján a népszámlálás olyan erőt vágott, hogy azon a nyílason 3665 kor. 63 fillér folyt ki; ennyi lévén ugyanis kifizetendő a népszámlálásról szóló 1899. évi. XLIII. t.c. végrehajtása tárgyában kiadott 4015.900 számú K. M. R. alapján megszabott díjtelek szerint, a 60 darab népszámláló biztos urnák.

Ujdonságok

Szentés, 1901. február 3.

— Kinevezések. A bíróság körébe tartozó legutóbbi kinevezések közt három is van, mely bennünket, szentesieket is közelebről érdekel. Az első az, hogy H o d o s s y Lajos dr. kir. táblai bírót, a szegedi kir. törvényszék kitűnő képzettségű elnökét a győrie v. reform. lelkész földink 44 szavazatával

kir. táblához tanácselnöknek nevezték ki; a másik az, hogy a szegedi kir. törvényszék legrokonszenvesebb alügyésze, M i k o v i c h Lajos dr., hasonló minőségben a pestvidéki kir. törvényszékhez lett áthelyezve; — a harmadik pedig az, hogy F i r t l i n g Sándor drt, aki pár év előtt még járásbírószagunknak volt közkedvelt albirája, Kísajszállásra járásbírónak nevezték ki. A kindvezettek új állásukat rövid időn belől elfoglalják.

— Segélyakció. A téli nyomor és inség enyhítésére, a városi tisztviselő testület által megindított segélyakció érdekében kiküldött szűkebb körű bizottság szerden délután tartott értekezletet. A k o s Imre dr. polgármester elnöklése mellett. Az első értekezlet alkalmával még az ment határozatba, hogy az inség enyhítésére nemcsak gyűjtést indítanak város-szerte, hanem ezenfölül segítőbalat rendeznek, melytől nagyobb jövedelmet reméltek. A szerdai értekezlet ezt a vigalomrendezést elvetette és így a segélyakció arra szorítkozik csupán, hogy első sorban is a jótékony egyesületeket és a helybeli pénzintézeteket szólítják fel, hogy tehetségük szerint járuljanak hozzá valamelyi összeggel a köznyomor enyhítéséhez, de azonfölül a köztétékonyosság is fordulnak adakozásgyűjtéssel. Öszintén szólva, örülünk, hogy ezt határozta az értekezlet. Lelkesedni tudunk a kenyérből eszméjéért, amíg arról volt szó, hogy azt a városi tisztviselők rendezik, mert úgy véltük, hogy ezzel csak nemes gondolkodásukat bizonyítják a közönség előtt, ami erkölcsi értékét fokozza e testületnek; de a nagyközönség — mint rendező — bevonásával bizonyos bántó ellentétet látunk abban, hogy az a közönség — rendezőként — táncba, mulatságba verje bele azt, amit — ép érzékek — helyesebb, ha egyenest az inségeseknek juttat. A segélyakciónak a bizottsági értekezlet által választott módja inkább felel meg az emberieségi követelményeknek és nem kételkedünk benne, hogy sem jótékonyági egyesület, sem pénzintézet, sem a társadalom összessége nem fog elzárkózni ezen akció elől, ha nemeslelkűségéhez az inségesek érdekében fordulnak.

— A gazdasági egyesület a munkássegélyezésért. A csongrádvármegyei gazdasági egyesület, a f. hó I-én délután tartott igazgatóválasztmányi gyűlésében elhatározta, hogy 50 korona befizetéssel belép a gazdasági munkások és cselédek országos betegsegélyző pénztáranak alapító tagjai közé.

— Tápé népszámlálási statisztikája. A gyékényes Tápé községben is befejezte a község jegyzői hivatala a népszámlálást. E szerint a község 3164 lelket számlál. A tíz évi szaporulat, az 1890-iki népszámláláskor megállapított 2876 főnyi lakossághoz képest, 288 lélek, vagyis 10 százalékal. A községben és a külterületén (a tápéi réten) 1586 férfi s 1278 nő van, tehát nyolcezer több a férfi. Irni tud 791 férfi, 647 nő, mintegy fele a lakosságnak. Iskolaköteles 210 fű, 217 leány, együtt 427. Hat éven aluli gyermek 663 van a községben.

— A vadászterdei új ref. pap. A M i k l o v c z József halálával üressébe jött v a d á s z e r d e i ev. reform. papi székét, mint tudósítónk írja a f. évi január hó 31-én töltötték be választás útján. odaszakadt hitorszoaink. A választás Papp Imre hmvásárhelyi lelkész és Baksa Lajos egyházi tanácsbíró együttes elnöklése alatt tartott meg, s eredménye az, hogy a 28 pályás közül, Szabó János nyirbaktalanórházaival

szemben, Hamar György szanki (pestmegyei) nőten időközi lelkész választott meg 63 szavazattal. A szavazás különben csendben és rendezten folyt le. Megemlítjük még, hogy az egyház ügyeit a választásig Szabolcska Mihály, a temesvári reform egyházkiütő költő lelkésze látta el közmegelegedéssel.

— **Közkórházi betegforgalom.** A varmegyei közkórháznak január havában volt az első havi működése, mely időszták kórházi ápoltságáról a következő kis statisztikai kimutatás számol be: Átvett a varmegyei kórházhoz a Szentos városi kórházról, 1900 decemberéről visszamaradt 17 beteget, január hónap felvételeit új beteg 81 és így ápolottat összesen 99 beteg. Ezek közül január hó folyamán elbocsátottak 44-et, meghalt 8, — apolas alatt maradt és február hóra ájott tehát 47 beteg. Orvosi műtét a kórházhoz működésének első havában kétszer vált szükségessé, ezeket P o l l a k Sándor dr. közkórházi orvos végezte.

— **A gazdasági egyesület bajja,** mely az éjjel volt a városi színházteremben, mint előrelátható volt — minden tekintetben kitűnően sikerült. Sőt elmondhatjuk, hogy varközösen föltű jól sikerült és a mulatság erkölcsileg és anyagilag, mert alig egy alkalommal gyűlt meg össze olyan nagy közönség gazdabálban, mint ez alkalommal a mellett is, hogy az egyélt bajjai mindenkor a legnépesebbek szoktak lenni. A térs nagy színházterem szinte szorongásig megélt kedélyes hangulatú mulatozó közönséggel s bizonybizon szemet gyönyörködtető, szívet vidító látvány volt azon a sok szép ifjú menyecskén-lanyon végigtékinteni, akik tüzes kedvvel jártak a tancot faradhathatlanul, csaknem kiválgos kivrúdnak. A rendezőség egy-egy kis virágcsokorral kedveskedett ez évben is a jelenvető nőknék, akik reggeli pirkadáskor, kedves emlékek hagytak el — hazatérőben a fényes sikerű mulatságot, mely az egyesületi könyvtárnak szepen jövedelme...t.

— **Jóteköny növegyeteink az inségeseknek.** A városi hatóság által erre felkért három helybeli jóteköny növegyet mindegyike készségesen sietett, hozzájárulni a maga szerény anyagi tehetségéhez képest, az inség enyhítéséhez. Így a szentesi jóteköny növegyet 25 frtot, az evangélikus és az izraelita jóteköny növegyet pedig egyenkint 15—15 frtot szavaztak meg az inségesek javára s a két utóbbi egyesület a megszavazott összeget már el is juttatta a városi hatóság rendelkezésére.

— **Az örök Sima Ferenc.** Annak idején részletesen foglalkoztunk S i m a Ferenc azokkal a vállalkozásaival, melyek — a népboldogítás örve alatt — voltaképpen a nép pénzét szívták ki s amelyek közt nem éppen utolsó volt a gőzmalom vállalat. Ez a gőzmalom, mely előbb a S i m a é volt, majd részvény malomra vedlett át, testvérek közt se igen ért többet telkéstől, épületestől, felszereléssel együtt 20—22 ezer forintnál. S i m a Ferenc azonban 50000 forintnyi (állítólagos) alaptőkével jegyeztette be mint részvénytársulatot. Aztán szerepelt a malom három különböző címen és formában is, mert kellett a pénz, melyből soha sincsen elég. A részvényesek gyűjtése közben S i m a Ferenc úgy akarta leróni tiszteletét jóbarátaival szemben, hogy az aláírási ivenek részvényeseknek jegyezte be őket is, akár tetszett nekik, akár nem. Mikor pedig a »Szentesi gazdasági gőzmalom részvénytársulata« tilymond megalkalt, S i m a kifizette vele a maga adósságát, majd összegeket vett fel a pénztártól, miket a saját céljaira fordított. Ennek a révén lesz tehát rövidesen igen érdekes bűnügyi végtárgyalás a szegedi törvényszéknél, ahol különben az esküdttörőtség f. hó 4-én kezdődő, ez évi első szeszőja nagyrészt el is S i m a és társai ügyei töltik be.

— **Felhívás!** Mindazok, kik makacs csúsz és közsényes bantalmakban szenvedés és hiába használtak szereket vagy gyógyfürdőket, küldjék be címeket Zoltán Béla gyógyszeratanak (Budapest, V. Sétány u.) s ígygen megkapják a világhírű Zoltán-feie kecsőns ismertetését. E paratlan szer hatása csodás, mert még a legrégebb csúsz és közsényes bajokat is néhány nap alatt meggyógyítja.

— **Jöttelelkek.** A nyomorgó család részére, melynek érdekében könyöröletre hivatuk fel lapunk olvasóit, újabb a következő adományokat vettük kézhez: Egy magat megnevezni nem akaró cemberbarattól 2 koronát, N. N.-től 1 koronát, N. N.-től 2 koronát, — mely összegeket rendelkezésük helyére juttattuk. A nemesszívű adakozóknak, a szegény csaladapa nevében is őszinte köszönetünk fejezzük ki.

— **A reform egyház adozói figyelmébe** kívánjuk hozni, hogy egyházi adójuk císő, esedékes nyegyedat a f. hó 15 ig lehetőleg fizessék be, mivel ezen az időn túl már kamatot is kénytelenek lesznek adótartozásuk után fizetni,

— **Kaszinótogok figyelmébe.** A Kaszinóegyesület választmányja figyelmébe ajánlja a kaszinótogoknak a könyvtári könyvosztási órakon eszközölt változtatást. Eddig ugyanis szerdan és szombaton déltán vihettek ki a tagok a könyvtárból könyveket. Ezentúl azonban a könyvtár csakis hétfőn és csütörtökön déltán 5 től 6 óraig áll nyitva a tagok rendelkezésére.

— **Holzer Simon** értesíti a n. é. közönséget, hogy női felöltők aruházában (Budapest, IV. Kossuth Lajos u. 9.) f. év február 1-től kezdve szigorúan szabott arakat vezetett be, melyek a legméréskeltebben szamítva, minden darabon láthatók Budapest ezen elsőrangú és közkedvelt aruházában tehát tálkövetelés nincs s ez még jobban megszilárdítja az iranta tanusított bizalmat.

* **Van önnek aszthmája?** Dr. Schiffmann aszthma-pora a legmakacsabb esetekben is azonnali enyhülést és teljes gyógyulást hoz létre, a hol már semmi más szer nem segít. Kapható minden gyógyszerárban, csomagja Kor. 3 20 és 5 80. A hol készletben nincs, onnan tessék Török J. gyógyszerészhez, Budapest, Király-utca 12 fordulni. (I-1).

Wilhelm Ferencz úrnak

gyógyszerész, Neunkirchenben, Bécs mellett, Alsó-Ausztria.

Minden reklámdicsőítésen felül áll az ön eléggé nem magaslatlaltó Wilhelm-féle antiaritmiás és antiurematikus vérisztító teája, hatás tekintetében.

Evek óta szenvedtem Reumában, még pedig ennyira, hogy betegik kellett agyban feküdnöm és a tehevesebb fájdalomtúrnóm, alvársra, étvágyra, iándolnom se lehetett, az alkalmazott erős szereket, ántikrát, vegyítékek, keménők, sós és szappanos fűtők enyhítettek ugyan működékonyan a fájdalmat, de a legközelebbi idővel az ismét meghozta a régi bajt, úgy hogy erőim szemlátomást fogytak.

Ekkor olvastam a »Berliner Tageblattban« az ön teája ajánlását, mire azonnal rendeltem 3 csomaggal; már ezek használata után enyhült a fájdalom és 1¹/₂ év alatt, az előirt időközökben 5 ilyen küldeményel folytatta a kúrát, hála legyen önnek, és által annyira helyrejötem, hogy most már egészégesnek, visszatért étvágyammal megörösdöttem, életvidornak érzem magamat és már ez őszel s a tél elején, eső és szél dacára is képes voltam üzletelni a szabadban foglalatokodni, a nélkül, hogy közben a legtehevesebb fájdalomt is érezném. Csak ezt, igen tisztelt uram, köszönhetem önnek.

Bár minden szenvedő teljes bizalommal és mielőbb használná az ön csudatévő teáját, hogy gyógyulást, és új életkedvet nyerjen — mint én — köszönettel tartozok önnek.

Hálás nagrabecsulással:

Menczel Frigyes

Mű. vadász. és öpfeleto, Friedler Ad. Gottlob utóda postfogásra, Anzapowben, Kalisch mellett, Orosz-Lengyelországban. 1899. karásnyán. IV. 7-1

A vérszegénységről.

A vérszegénység oly általánosan előforduló betegség, amely egy országot és éghajlatot sem kímél meg. Eredete könnyen meghatározható; mert mindig a vér nagy elszegényedése által idéztetik elő, amely utóbbi vörös és fehér vértestecskékből van összeállítva. A vért a vörös vértestecskék erősebb vagy gyengébb apadása gyengíti, amelyek pedig erejének fel-

tételei. Ezáltal az egész szervezet, amelynek rendes működéséhez erős vére van szüksége, hiányos állapotba kerül s a különböző természetű betegségek azt teljesen megzavarják. Hogy sok esetben halálos veszedély elhárítsuk, okvetlenül szükséges a vért erőstíteni és gyarapítani. A vér egyik helyreállító szere dr. Williams Pink labdacsa, mely már csodákat művelt és ezer meg ezer esetben a vérszegénységet alaposan meggyógyította. Ezen gyógyszer tartós használatánál nagyszerű eredményeket lehet elérni nemcsak a vérszegénység eseteiben, hanem még sápkórnál, neurasthenia, rheuma, általános gyengeség a túlfeszített munka következtében stb. úgy férfi, mint nőnél, valamint sok hasonló betegségben. A vérszegénység tünetei, u. m. fejfájás, kábultság, oldalszúrás, derekfájás, gyomorhaj, általános gyengeségi állapottól kísérve, könnyen felismerhetők. Az alábbiakban Karger asszony példáját Sternbergből (Ausztria) hozzuk fel férjének levelével együtt;

»Legmelegebb köszönetünket fejezzük ki önnek a dr. Williams Pink-labdacsaiért. Ném három évig gyomorhajban, étvágyhiányban és vérszegénységben szenvedtem, amihet sok heves oldalszúrást kapott, úgy hogy a könnyebb munkát sem bírta elvégezni. Ezen szükségben halottam dr. Williams Pink-labdacsairol és azok eredményeiről. Hozattam 9 dobozalt, amelyek feleségem régi egészségét ismét meghozták.

Hasonló esetekben Karger asszony példáját követe, hosszú időre virázó egészséget biztosítunk magunknak. Kaphatók minden gyógyszerárban, valamint az ausztria-magyarországi fővártárban: Török József gyógtárban, Budapest, Király-utca 12, dobozonkint 1 frt 75 krért, vagy hat doboz 9 frtért.

Nyilvános köszönet.

A szentesi polgári olvasókör január 26-ki barátsági családi estélye alkalmával a következő szives fölülfizetések voltak:

Bánfalvi Lajos, Halász Szabó Ferenc, Szathmáry Károly 2—2 korona; Végeler János 1 kor. 60 fillér; ifj. Vass Antal 1 kor. 20 fillér; Balázsovits Norbert 1 korona; Székely Gyula, N. N. 80—80 fillér; Illés Béla 60 fillér; Koncz Imre, Mátéfy Antal 40—40 fillér. — Összes fölülfizetés 12 kor. 80 fillér.

Fogadják a szives fölülfizetők a kör nevében, köszönetem nyilvánítását.

Sóska István,
kőri pénztárnok.

Irodalom.

A magyar parasztszótály emelése, írta Wiener Moszkó (külön lenyomat a »Huszadik Század« 1900. évfolyamából). Budapest 1901. Eggenberger-féle könyvkereskedés. 80 77 l., ára 1 K. 60 f.

A magyar parasztszótály sorsával foglalkozik a szerző legújabb tanulmánya. Kis keretben gondosan kidolgozott rendszerrel mutatja be minden parasztagazdaságaink emelésére szolgáló eszközöket. Midőn a kormány és a társadalom e téren foganatosított intézkedéseit és azok eredményeit röviden jellemzi, mindenekelőtt Daranyi földmívelésügyi miniszterünk áldásos működése önkéntelenül domborodik ki. A szerző azonban tőntelmeli viszapillantásaiban rámutat arra is, hogy mily nagy mérvben hanyagoltattat el a nemzeti államunk velejét képező parasztrend s mily nagy tér nyílik a jövő teendőik egész sorának. E tekintetben a meggyőző tárgyalógóság meleg hangjával részletesen körülírja az állam és a társadalom feladatát, ugyanakkori a megszokott körültekintéssel a már ismert themák lényegét tárgyalja, s gyakorlatilag hasznos eredeti gondolatokat pendit meg. Az agrárszociálmusz s a kivándorlás okai és gyógyító eszközei az életből merítették. A kisgazdasági termelés állapottáról, a növénytermelés és állattenyésztés különböző ágazatainak emelését célzó intézkedésekről kikérkített képet ad. Megszívlelendők a szerző nézetek különböző iparágak meghonosításáról, az értékesítés szervezéséről, a termelési eszközök és tőkeresek célszerű felhasználásáról, az adóreformjáról, a szakképzés emelése és a hitelügy rendezéséről. Fontos fejtegetései a kisbirtok majorsági épületeiről

és a munkás-lakásokról irányadó köreink teljesebb figyelmét érdemlik, végre gyakorlati javaslatokat a kisgazdaságok berendezéséről biztos utat mutatnak kis üzemeink okserű és gyorsított fejlesztésére.

Korunk rabszolgassága. (Tolstói új műve, megjelent Adler Sándor könyvkiadónál Budapest, ára 1 korona 60 fillér) Tolstoinak minden műve érdemelt felütést kelt, de egy sem érdemel annyi érdeklődést, mint ez a legújabb műve, mely hadüzenet az összes fennálló rendszerek és rendek, az állami, társadalmi rend ellen, de megcáfolja a keletkezők, tehát a szocializmus és anarkia rendszerek helyességét is. Tolstoinak talán nem mindig van igaza abban, a mit e könyvben mond, de tévedéseiben is bámunkunk kell nagyszerű elméjét, páratlan őszinteségét. Ezen mű, a mely most kitűnő fordításban jelent meg a magyar könyvpiacra, mindenkit érdekelni fog, a tőképézet ép ügy, mint az anarkistát, a gyarost csakúgy mint a szocialistát, mert e könyvben mindenki megtalálja az igazságot.

Gazdászati és üzleti értesítés.

Szentes, 1901. febr. 2.

Országos téli vásárunkon, mely a jószágvásár megtartásával ma vette kezdetét, következő árakat jegyezhetünk.

Igás okór párja 230—280 forint; rugott-borjúk párja 55 frttól—80 frtig; fiastehén dbja 60—75—90 frtig.

Sertésárak: 2—3 éves, hizlalni való párja 25—30 frtig; — 8—10 hónaposok párja 18—20 frt.

Szárnyas jószág párja: pulykának 3 frttól—4 frt 50; káppan párja 1 frt 60; tyúk párja 1 frt—1 frt 25 krig—lúd párja 3 frt 50 krig.

Gabona árak:

Búza mmként 6 frt 50—6 frt 70 krig.

Arpa köbke 4 frt 50

Kukorica köbke 4 frt 60—70 kr.

Szalonna mmja 38—40 frt.

Hizott sertés (tiszta vágásra 35 krtól 39 krig kilonként számítva.

Laphaladás és Főszerkesztő: **Dr. MATÉFFY FERENCZ**
Felölő szerkesztő: **BÁRPALVI LAJOS.**

2274/1900. végrh. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szentesi kir. járásbírósg 1900 évi V. 707 számú végzése következtében Dr. Matéffy Ferencz ügyvéd által képviselt **Caillag Lakos István** javára **Szöke Gábor és neje** nagynyomási lakos ellen 800 kor. s jár. erejéig 1900 évi július hó 12-én foganatosított végrehajtás útján felül foglalt és következő ingóságok, u. m. a végrehajtási jegyzőkönyv 17. 41 s 43.70 tétele alatt összeirt s 705 k. becsült fa deszkaneműek, tégla, lovak, kocsis s egyéb tárgyak nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a szentesi kir. járásbírósg 1900 ik évi V. 707/8 számú végzése folytán 800 kor. tőkekövetelés ennek 1900 évi April. hó 1 napjától járó 6 % kamatai, % váltó díj és eddig összesen 126 kor. 64 fillérben bíróllog már megallapított költségek erejéig Nagynyomáson végrehajtást szenvedettek 20 b. sz. a. lakásán 1901 febr. hó 4 d. e 10 óra, Szentesen III. t. 445 sz. háznál leendő eszközésére 1900. évi február hó 4-ik napjának d. e. II órája határidőül kitzetnek és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igényelők, szükség esetén becsáron alul is eyn adatnak.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták s azok a kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Szentesen, 1901. évi jan. E. 18.
VEGH SÁNDOR
kir. bírósági végrehajtó

ELADÓ VAGY KIADÓ HÁZ.

Özv. Bóna Sándorné háza, a tornacsarnokkal szemben, mely áll 3 tágas padolt szoba, 1 fürdő szoba, 2 konyha, 2 kamra és 1 pincéből, szépen berendezett szőlős kerttel **eladó**, vagy az egész lakás és kert Szt.-György naptól hosszabb időre **berbeadó**.

Értekezni lehet Bóna József tanítóval. 2—1

özv. Nyiry Sándorné

vásárhelyi utcai házában több rendbeli lakás, valamint a háznál lévő kert szt. **György** naptól kezdve **haszonbérbe kiadó**; ugyancsak nagyhegyi szőlője eladó. Értekezhetni a tulajdonossal.

Kiadó lakás.

Erdődy Antal örökösének I. tized 153 számú házában két rendbeli utczei lakás a hozzá tartozó mellékletiségekkel együtt **haszonbérbe Szt.-György** naptól **kiadó**. — Értekezni lehet ugyanott, vagy a közpénzárbán **Radimeczky Kálmánnal**. 3—1

Kiadó lakás.

Özv. Kiss Imréné I. tized 570 számú háza egész udvarral együtt Szt.-György naptól fogva több évre **haszonbérbe kiadó**. Értekezhetni **Sarkadi N. Ferencz** kereskedő I. t. 299. sz. házában.

Szvaton Józsefné.

tulajdonát képező VI. t. 41. számú **Arady Lajos** féle ház egészben vagy külön is kiadó. Ugyszintén egy kert feles munkára kiadó. Értekezni lehet vele a fenti szám alatt. 3—1

Dr. László Vilmosnak

saját termésű, 1899-ik évi tiszta bora van eladó. Értekezhetni vele **Kossuth-utcai (Sajtós-féle) házában** levő lakásán. 3—1

Bérbeadó ház.

Özv. **Piti Józsefnének** az úri utczában, a gimnázium átellenében való 7 számú háza kiadó. 1—1

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment Capsici comp.
egy régi kipróbált házi szer, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésű alkalmazatik közvénynele, oszánál és meghűléseknél. **Intés.** Silányabb utáznatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” czímszövegre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban ugyazólvan minden gyógyszerüzletben kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapest.

Richter F. Ad. és társa,
oszási és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

Nyilvános értesítés.

Alólírott arcképműintézet, hogy mentve legyen művészien iskolázott kitűnő arcképfestői elbocsátásának kellemetlenségétől és azokat továbbra is foglalkoztathassa, rövid időre és csak a **rendelkezés visszavonásáig** elhatározta, hogy minden haszonról és nyereségről lemond.

Készítjük és szállítunk tehát csak 7 frt 50 krajcárért

életnagyságú arcképet

(mellkép) elegáns, gyönyörű barockkerettel, melynek értéke legalább 30 frt.

Aki tehát saját vagy felesége, gyermekei, szülei, testvérei vagy más, akár elhunyt rokonai vagy barátai arcképet megakarja festetni, csak az illetőnek fényképét kell beküldenie és 14 nap alatt olyan arcképet kap, mely bizonyosan nagyon meglepi és megörvendezteti.

Az arcképcsomagolás rekeszét önköltségben számítjuk fel. Megrendeléseket a fénykép mellékülésével, mely a képpel együtt sértetlenül lesz visszaküldve, utánvétellel ellenében, vagy a pénz előzetes beküldése esetén fogadunk el.

Kiválóan művészi kivitelről és természetű hasonlatosságáról kezeskedünk.

Az elismerő és köszönő levelek számai állanak betekintésre bárkinek rendelkezésre és kivánságra bérmentve beküldetnek. 12—1

Művészi arckép-intézet „**Kosmos**”
Bécs, VI. Mariahilferstrasse 116.

Pásztli Imrének

Szent-Ilonai (Kamocsay-féle) 16 hold földje szabadkézből **eladó**. — Értekezhetni vele a helyszínen. 2—1

HAZAI IPAR!

WEIN KÁROLY és TÁRSAI
szővőgyár, **Késmárk**
elismert hírneves
SZEPESSÉGI
Vászon
és
Damaszt
árui minden nagyobb üzletben kap hatók. 10—

Gyárainból származó minden darab árú ezen védjeggyel van ellátva.

HAZAI IPAR!

